

صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □ مشترک □

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 1 از 5

رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲
شماره جلسه: ۱۵ تاریخ برگزاری: ۲۹ / ۰۷ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰

دستور کار جلسه:

- ✓ جمع بندی نظرات در باره بازار آب و راهکارهایی برای مدیریت مسئله آب استان
- ✓ موضوع آلاینده‌گی آب و پساب ارجاعی اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان

❖ اهم موارد مطرح شده:

محمد علایی، رئیس کمیسیون آب و محیط زیست گفت: اگر مدیریت مشارکتی به منظور پیاده‌سازی بازار آب در دستور کار قرار بگیرد، قطعاً شاهد دستاوردهای خوبی خواهیم بود. در گذشته در تمدن کاریزی، بازار آب با موفقیت عملیاتی شده است، اما در حال حاضر مرکز پژوهش‌های مجلس شورای اسلامی به این مساله چندین انتقاد وارد می‌داند؛ نخستین انتقاد این است که آب یک کالای اقتصادی صرف نیست بلکه یک کالای اقتصادی- اجتماعی است؛ لذا نمی‌توان برای آن در بازار نرخ تعیین کرد؛ البته این انتقاد تا حدی صحیح است. دوم آن که اگر آب را صرفاً بر مبنای اقتصاد جابه‌جا کنیم، محیط زیست از این حیث آسیب می‌بیند که ما نیز این مبحث را قبول داریم. سومین انتقاد مجلس درباره بحث عدالت اجتماعی است که این موضوع، یکی از بحث‌های سند همپارگان آب نیز هست. بر این باوریم که این سه مسئله انتقادی در مدیریت مشارکتی، با ورود تشکلهای کشاورزی قابل حل و فصل است. در حال حاضر بازار آب صرفاً در دشت خواف در حال پیاده‌سازی است. حفر چاه‌های غیرمجاز در دشت‌های ممنوعه حاکی از آن است که مردم مالک آب نیستند؛ چرا که برخی مسئولین مالکیت آب را تهدید محسوب می‌کنند. این در حالی است که مالکیت آب یک فرصت است.

بند ز ماده ۲۹ قانون توزیع عادلانه آب مبنی بر کنترل و نظارت بر چگونگی و میزان مصارف آب و در صورت لزوم جیره‌بندی آن اشاره دارد که میزان برداشت آب باید متناسب با بارش باشد و به موضوع کم‌آبی در این قانون توجه شده است. وزارت نیرو نباید در پروانه چاه‌ها حجم برداشت آب را ذکر می‌کرد؛ بلکه باید نسبت به میزان بارش باران درصدی برای برداشت تعیین می‌نمود. در حال حاضر دشت مشهد با ۵۰ میلیون مترمکعب کسری مخزن و استان خراسان رضوی با ۸۰۰ میلیون الی ۱ میلیارد مترمکعب کسری مخزن روبه‌روست که در بهترین حالت باید این کسری مخزن را حفظ کنیم که این مساله بدون راه‌اندازی بازار آب امکان‌پذیر نیست.

کج فهمی در مقوله «بازار آب» مانع از اجرایی شدن این طرح است

«محمدعلی قنادزاده»، نایب رئیس کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: زمانی که از بازار آب صحبت می‌کنیم، باید تمامی جوانب آن را در نظر بگیریم. در حال حاضر بر اساس قانون می‌توان تنها ۱۰ درصد از آب کشاورزی را فقط به حوزه صنعت و کشاورزی فروخت. با این حال، هر چند که مواد قانونی ناقصی در خصوص پیاده سازی بازار آب وجود دارد، باز هم باید به آن به دید یک فرصت نگریست.

متأسفانه برخی بدون اطلاع از مفهوم بازار آب و کج فهمی از آن، منتقد این طرح هستند. متأسفانه این عده بر این باورند که اگر بازار آب اتفاق بیفتد، فشار بر قشر آسیب دیده تحمیل می‌شود. این تحلیل نادرست مانع از اجرایی شدن این طرح است.

عدم اجرای قانون توزیع عادلانه آب، مانع از پیاده‌سازی بازار آب است

«احمدرضا رضازاده»، دبیر اجرایی نظام صنفی کشاورزی خراسان رضوی: برای پیاده سازی بازار آب شروطی قائل شده اند که عملاً مانع از اجرایی شدن این طرح است. یکی از علت‌های این امر، اجرا نشدن قانون توزیع عادلانه آب است.

صور تجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □ مشترک □

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 2 از 5

رئیس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲
شماره جلسه: ۱۵ تاریخ برگزاری: ۲۹ / ۰۷ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰

شکایت‌های ارجاعی به ما به منظور اخذ مجوز و انعکاس آن به ستاد تسهیل حاکی از آن است که اصول برداشت آب و بازار آب رعایت نشده است؛ چرا که حتی برای راه اندازی یک واحد تولیدی در صورت ضرورت باید آب خریداری شود. این بدان معنا نیست که با راه اندازی بازار آب یک عده سرمایه دار می‌شوند؛ بلکه به معنای مدیریت صحیح این مسئله برای تامین آب است. وی با بیان اینکه هدف از راه اندازی بازار آب جلوگیری از تخصیص جدید است نه حذف بخش کشاورزی در تخصیص آب، یادآور شد: باید ضوابطی برای پیاده سازی بازار آب در نظر گرفت که اجرایی و عملیاتی باشد. مصوبه سازگاری با کم آبی نیز موید این مطلب است که در صورت ضرورت، آب باید خریداری شود و مجوزاتی نیز در این رابطه صادر شده است. علاوه بر این در سال ۸۹ تفاهم نامه‌ای با شرکت آب منطقه‌ای منعقد شد که پیرو آن تخصیص جدیدی صورت نگیرد تا بدین ترتیب به تعادل بخشی سفره‌های آب زیرزمینی کمک کنیم؛ اما متأسفانه این مهم محقق نشد.

«امیرگرد نوشهری»، عضو کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: باید روش‌هایی را به کار گرفت که استفاده از آب عایدی داشته باشد. در حال حاضر ۸۱ درصد آب در بخش کشاورزی و ۱۴ درصد در بخش شرب و ۵ درصد در بخش صنعت استفاده می‌شود و از ۱۴ درصد آب مربوط به شرب، ۴ درصد دیگر به چرخه بازمی‌گردد.

«وحید اردکانیان»، عضو کمیسیون آب و محیط زیست: متأسفانه عمق فاجعه در بحران آب توسط مسئولین درک نشده است. عملیاتی کردن بازار آب باید به روش صحیح صورت بگیرد البته در موفقیت هیچ یک از این طرح‌ها هیچ تضمینی نیست. لذا به نظر می‌رسد بایستی طرح بازار آب به صورت پایلوت در یک شهرستان اجرایی شود و در صورت موفقیت آمیز بودن، به سایر نقاط کشور تسری پیدا کند.

بازار آب باید ذیل مقوله‌های مدیریت و مالکیت تعریف شود

«محمد رضا علوی مقدم»، رئیس پژوهشکده محیط‌های خشک دانشگاه آزاد اسلامی مشهد: پیاده سازی بازار آب در جامعه‌ای با رویکرد سنتی دشوار است، چرا که در عملیاتی شدن این طرح باید چندین مولفه همزمان با یکدیگر دیده شود. نکته اینکه شورای عالی آب نیز تاکنون رویکرد مثبتی نسبت به پیاده سازی این طرح نداشته است.

اگر می‌خواهیم از شیوه سنتی به سمت مدرن (پیاده سازی بازار آب) حرکت کنیم، ممکن است در این حوزه توفیقی حاصل نکنیم. باید این مهم به شیوه اصولی پیاده شود. یکی از اصول این مهم، احترام به مالکیت آب است. این در حالی است که مالکیت آب به شیوه مورد نظر ما در حال حاضر وجود ندارد. این در حالی است که بازار آب باید ذیل مدیریت و مالکیت تعریف شود. نخست باید این دو مقوله به نتیجه برسد تا مسیر برای راه اندازی بازار آب هموار شود.

«حمیدرضا رضوی خبیر»، مدیر عامل صندوق حمایت از توسعه بخش کشاورزی خراسان رضوی: هدف از راه اندازی بازار آب، رفع عطش اقتصادی و مدیریت تقاضا است تا بدین ترتیب فشارهای امنیتی، سیاسی و اجتماعی بر روی وزارت نیرو کاهش یابد و در مقابل، ارزش اقتصادی و بهره‌وری آب افزایش یابد؛ لذا باید آب به حوزه و طرحی واگذار شود که بیشترین ارزش اقتصادی را عاید کند.

پیاده سازی بازار آب به پایداری دشت‌ها کمک می‌کند

«اسماعیل برادران حسینی»، رئیس هیات مدیره انجمن دشت مشهد: منظور از بازار آب آن است که نباید در دشت‌های بحرانی و ممنوعه تخصیصی داده شود بلکه باید آب موجود جابه‌جا شود. پیاده سازی این طرح نعمت بزرگی برای دشت‌های بحرانی است. مشکل موجود در دشت‌های ممنوعه حاکی از آن است که از اصول علمی در برداشت آب پیروی نکردیم و متأسفانه این روند ادامه دارد. بازار آب یک روش علمی است و پیاده سازی آن به پایداری دشت‌ها کمک می‌کند.

پیاده سازی بازار آب بدون مطالعه تبعات بسیاری به دنبال دارد

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 3 از 5	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۱۵ تاریخ برگزاری: ۲۹ / ۰۷ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰	

«ثمانه توکلی»، مدیر دفتر توسعه پایدار، مدیریت مصرف و مطالعات اجتماعی شرکت آب و فاضلاب مشهد: به نظر می‌رسد اگر مطالعه موردی در خصوص کشورهای موفق در حوزه بازار آب صورت بگیرد تا بتوانیم از یک مدل موفق اقتباس کنیم حتی اگر در خصوص اثرات مثبت بازار آب تضمین نسبی داشته باشیم، قطعاً دستاورد بهتری می‌توانیم کسب کنیم.

خراسان رضوی، هشتمین استان در شاخص متوسط شدت آلودگی واحدها

عماد رجحانی، دبیر کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی: هفته گذشته نامه‌ای از سمت استان به اتاق بازرگانی ارسال شد که در آن به نام برخی از واحدهای آلاینده آب و پساب، اشاره شده بود. در واقع این مکاتبه از سوی معاون هماهنگی و محیط کسب و کار وزارت صمت در خصوص آلودگی مربوط به خروجی فاضلاب تصفیه خانه نواحی و شهرک‌های صنعتی (درباره واحدهایی با گروه استقرار انواع صنایع، معادن، واحدهای سنگ شکن، سنگ بری و شن و ماسه) و فعالیت‌های مربوط (سه ماهه اول ۱۴۰۳) به انضمام فهرست واحدهای دارای آلودگی با درصد بالاتر از حد مجاز، به استان منعکس شده تا پیگیری‌های لازم در این رابطه انجام بگیرد.

در این گزارش فعالیت‌های اقتصادی در سطح ۴ دسته (صنایع، شهرک‌های صنعتی، معادن، شن شویی‌ها و سنگ بری‌ها) و ۲۸ گروه فعالیت (کد دو رقمی آیسیک) مورد رصد قرار گرفته‌اند. پارامترهای شاخص آلاینده‌گی آب و پساب نیز شامل بخش بیولوژی، بخش شیمی و بخش فلزات سنگین بوده است.

در شاخص «متوسط شدت آلودگی واحدها» استان خراسان رضوی در جایگاه ۸ بین استان‌های کشور قرار می‌گیرد. استان تهران (۴۰۲ برابر)، گلستان (۳۰۸ برابر) و استان اردبیل (۲۶۷ برابر) به ترتیب جایگاه‌های ۱ تا ۳ در بین استان‌های کشور را دارند. دبیر کمیسیون آب و محیط زیست اتاق بازرگانی خراسان رضوی اظهار کرد: در تحلیل این داده‌ها باید به این نکته توجه کرد که اطلاعات مذکور تنها بر اساس یک شاخص «درصد فراتر از حد مجاز آلودگی» تهیه شده‌اند و سایر ویژگی‌ها یا سرفصل‌های آلودگی زیست محیطی را نشان نمی‌دهند. همچنین در این گزارش ظرفیت تولید واحدها و میزان تولید پساب آن‌ها گزارش نشده است. بنابراین ممکن است درصد آلودگی پساب یک واحد نسبت به یک واحد دیگر بسیار بالا باشد، در حالی که ظرفیت تولید و حجم آلودگی آن با توجه به ابعاد مرکز/ واحد ناچیز باشد. نکته دیگر اینکه عوامل تاثیرگذار در میزان نفوذ و آلودگی ذخایر آبی از جمله واحدها نسبت به محل تغذیه آبخوان‌ها و آب‌های سطحی؛ جنس خاک، سطح ایستایی و شیب هیدرولیک در مرکز انتشار از آلودگی، شیب توپوگرافی و بسیاری عوامل دیگر مشخص نشده است.

در گزارش تهیه شده وزارت صمت، فاصله واحدها تا مراکز جمعیتی و نیز روش شناسی تهیه داده‌ها (استاندارد نمونه برداری، آزمایشگاه و تجهیزات، روش آنالیز نمونه‌ها و...) مشخص نیست. داده‌ها به صورت استاتیک شاخص مدنظر را گزارش می‌کنند و بعد زمانی داده‌ها در دسترس نیست. از سویی، داده‌ها بر اساس تقسیمات سیاسی (استان‌ها و شهرستان‌ها) مشخص شده‌اند و انطباق آن‌ها با دشت‌ها و حوزه‌های آبریز شفاف نشده است.

با توجه به اهمیت دآوری کارشناسانه در خصوص مراکز انتشار آلودگی در استان، دامنه‌های داده‌های این گزارش بدین منظور کفایت نمی‌کند. لازم است این داده‌ها یا شاخصه‌های دقیق تری از جمله (نوع آلودگی شیمی آب، نوع فلزات سنگین) برای هر یک از واحدهای صنعتی و معدنی بررسی و تحلیل شود. همچنین، ریسک این آلودگی‌ها با توجه به میزان تاثیر بالقوه آن‌ها بر مراکز جمعیتی، جریان‌های آب سطحی و آب‌های زیرزمینی و زمین‌های تولیدات کشاورزی و باغی، چراگاه‌ها و مراتع و چگونگی تاثیر آن‌ها بر کیفیت زیست پذیری استان‌ها باید تحلیل و بررسی شود. لذا کمیسیون طی مکاتبه‌ای از اداره کل محیط زیست خواستار ارائه گزارش شفاف و جامع در این خصوص است تا مطالبه‌گری لازم از واحدهای صنعتی صورت بگیرد.

اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی
خراسان رضوی

صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست

عادی ■ فوق العاده □ مشترک □

کد مدرک: CO-F04-02
صفحه 4 از 5

رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲
شماره جلسه: ۱۵ تاریخ برگزاری: ۲۹ / ۰۷ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰

❖ مصوبات جلسه:

ردیف	دستور کار	شرح مصوبه	اقدامات مرتبط	مهلت اقدام
۱	جمع بندی نظرات در باره بازار آب و راهکارهایی برای مدیریت مسئله آب استان	نظر به اهمیت بررسی کارشناسانه موضوع مقرر شد فهرستی از تمام موارد مرتبط با بازار آب بر اساس مسائل مطرح شده در جلسات گذشته کمیسیون تهیه و برای اظهار نظر اعضا و تعیین مسیر تحقق بازار آب به اطلاع اعضای کمیسیون برسد.	بررسی صورتجلسات گذشته و تهیه گزارشی از ابعاد بازار آب از دیدگاه اعضای کمیسیون آب و محیط زیست	۱ هفته
۲	موضوع آلاینده‌گی آب و پساب ارجاعی اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان	از آنجایی که اطلاعات به دست آمده در گزارش ارسالی از طرف اداره کل صنعت، معدن و تجارت استان نقاط ابهام زیادی دارد و می‌تواند منجر به برآورد و قضاوت نادقیق شود، برای بررسی کارشناسی مسائل محیط زیستی واحدهای صنعتی و معدنی استان، اطلاعات مورد نیاز از اداره کل محیط زیست استان درخواست شود.	وضعیت واحدهای صنعتی و معدنی استان از حیث شاخص‌های مد نظر کمیسیون برای بررسی دقیقتر از اداره کل محیط زیست استعلام شود. طرح موضوع در جلسه‌ای با حضور کارشناسان اداره کل محیط زیست	۱ ماه

کد مدرک: CO-F04-02 صفحه 5 از 5	صورتجلسه کمیسیون آب و محیط زیست عادی ■ فوق العاده □ مشترک □	 اتاق بازرگانی، صنایع، معادن و کشاورزی خراسان رضوی
	رییس جلسه: محمد علایی دبیر جلسه: عماد رجحانی محل جلسه: ساختمان شماره ۲ شماره جلسه: ۱۵ تاریخ برگزاری: ۲۹ / ۰۷ / ۱۴۰۳ ساعت شروع: ۷:۳۰ ساعت خاتمه: ۹:۳۰	

❖ لیست حاضرین:

ردیف	نام و نام خانوادگی	سمت	سازمان مربوطه
۱	محمد علایی	رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۲	محمدعلی قنادزاد	نائب رئیس	کمیسیون آب و محیط زیست
۳	عماد رجحانی	دبیر	کمیسیون آب و محیط زیست
۴	کتایون دل زنده	معاون برنامه ریزی	شرکت آب و فاضلاب استان
۵	ثمانه توکلی	مدیر دفتر توسعه پایدار	شرکت آب و فاضلاب مشهد
۶	سید حمید میرقاسمی	مدیریت برنامه ریزی	شرکت آب منطقه‌ای استان
۷	امیرگرد نوشهری	کارشناس	شرکت آب منطقه‌ای استان
۸	محمدرضا موحد	دبیر	کمیسیون صنعت
۹	کریم فارسی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۰	سید محمدرضا علوی مقدم	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۱	اسماعیل برادران حسینی	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۲	احمدرضا رضازاده	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۳	احد جعفریان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۴	حمیدرضا رضوی خیبر	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۵	وحید اردکانیان	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۶	شیرین سحرخیز	عضو	کمیسیون آب و محیط زیست
۱۷	سلیمان فرامرزی	عضو شورای مرکزی	خانه کشاورز
۱۸	مهدی طاهرپور	مسئول کنتورهای هوشمند آب	شرکت بینه سازان توس
۱۹	راضیه آزاد	خبرنگار	اتاق بازرگانی مشهد